

Malmö Konserthus

Torsdag 27 januari 2011 kl 19.30

WINNERS

MALMÖ SYMFONIORKESTER
SHUYA OKATSU, dirigent
SAYAKA SHIGESHIMA, mezzo
RYO TAKAMIYAGI, violin
HÅKAN RUDNER, konsertmästare

RICHARD WAGNER (1813-1883)

Wesendonck-Lieder / 20 min
Der Engel • Stehe still • Im Treibhaus • Schmerzen • Träume

JEAN SIBELIUS (1865-1957)

Violinkonsert i d-moll op 47 / 32 min
Allegro moderato • Adagio di molto • Allegro, ma non tanto

PAUS

WILHELM STENHAMMAR (1871-1927)

Symfoni nr 2 g-moll, op 34 / 45 min
*Allegro energico • Andante • Scherzo. Allegro, ma non troppo
• Finale. Sostenuto. Allegro vivace*

Med Malmö Symfoniorkesters och
Malmö Konserthus GRATISapp har du alltid
en uppdaterad konsertkalender i fickan.

Kvällens blommor
kommer från

Malmö Konserthus

Torsdag 27 januari 2011 kl 19.30

SHUYA OKATSU, dirigent

Den japanske maestron Shuya Okatsu utbildade sig vid Musikhögskolan i Tokyo och flyttade 1988 till Tyskland för att bli assistent till Dennis Russell Davies vid Statsoperan i Bonn. Okatsu engagerades snart som chefsdirigent vid operan i Gelsenkirchen 1991 och vid Statsoperan i Bonn från säsongen 1994/1995. I juli 1996 utsågs han till chefsdirigent vid dåvarande Malmö Musikteater. Under hans tid i Malmö gjordes en framgångsrik turné i Spanien och en lovordad CD med Bernsteins Westside Story. Okatsu har även dirigerat operaföreställningar vid GöteborgsOperan och Bolsjoj i Moskva.

Okatsu har arbetat i hela Europa, inte minst alltså i Sverige och Tyskland men också en hel del i Italien. Han har främst dirigerat opera, men även konserter med en rad orkestrar i bl a Bonn och Stuttgart samt hemma i Japan.

Shuya Okatsu är professor i dirigering i Tokyo och musikalisk rådgivare för Okiden Sugarhall Competition.

SAYAKA SHIGESHIMA, mezzo

Sayaka Shigeshima spelade piano och klarnett som barn och gick sedan över till att studera sång i hemstaden Okinawa. Senare flyttade hon från Japan till Europa för att studera vid Richard Strauss-konservatoriet i München, vid universitetet i Mannheim och slutligen för professor Josef Loibl vid

Musik- och teateruniversitetet i München där hon tog sitt diplom. Sommaren 2009 debuterade hon som Olga i Tjajkovskijs Evgenij Onegin under Rheinsbergs Slotts-festival i Brandenburg, följt av ett framträdande i Vivaldis Orlando furioso vid Prinzregententheater i München. Under 2010 medverkade Sayaka Shigeshima i Beethovens nionde symfoni med Philharmonie der Nationen under ledning av Justus Frantz i Glockensaal, Bremen samt i Mozarts Kröningsmessa och Honeggers Kung David med Ryska kammарfilharmonikerna från S:t Petersburg och Robert Blank i München. Hemma i Japan framförde hon Mahlers Kindertotenlieder och sjöng rollen som Quickly i Verdis Falstaff med Okinawas Universitetsorkester under ledning av Shuya Okatsu.

Sayaka Shigeshima vann första pris i japanska tävlingen Okiden Sugarhall Competition 2010.

RYO TAKAMIYAGI, violin

Den unge Ryo Takamiyagi från Okinawa var fyra år när han började spela violin och har sedan vunnit ett antal priser hemma i Japan, däribland första pris i Ryukyu-Shinpo-tävlingen, första pris i hans ålderskategori i Zen-Nihon-Gakusei-tävlingen, ett specialpris vid Ishikawa Musikaliska Akademi samt första pris i Okiden Sugarhall Competition 2009.

Ryo Takamiyagi har studerat för Tetsuo Takamiyagi och utbildar sig numera för Junko Yabiku och Koichiro Harado vid högskolan i Kaiho, Okinawa.

RICHARD WAGNER, Wesendonck-Lieder

Richard Wagner skrev bara ett tjugotal sånger varav en handfull när han 1839-1842 förgäves försökte vinna parisarnas hjärtan. Nästa gång var 1857-1858 när han under sin mest revolutionära tid befann sig i politisk asyl i Zürich och samtidigt genomlevde en lidelsefull romans med Mathilde Wesendonck, hustru till en välbeställd schweizisk silkeshandlare. Wagner och hans hustru hade fått en fristad på familjen Wesendoncks lantställe. En sak är dock säker, revolutionären Wagner styrdes mer av konstnärliga drömmar än av politisk övertygelse. Han arbetade vid denna tid med Tristan och Isolde och för sin älskarinna läste han texten till operan. Hon var betagen och svarade med egna dikter som helt genomsyrades av samma anda. Wagner fångades av dikterna och tonsatte dem. Der Engel, Schmerzen och Träume komponerade han under november-december 1857, resten i februari och maj året därpå. I den första dikten framställer hon Wagner som konstens frälsare. Själv skrev han på notbladet till skisserna av första akten av Tristan: "Till den ängel som lyfte mig så högt".

Kärleken må ha förtrollat dem, men rent konkret inspirerade arbetet med Mathildes fem dikter både till sångerna och till Tristan. Material ur Im Treibhaus (I växthuset) inarbetades i introduktionen till tredje akten av operan. Schmerzen (Smärtor) inleddes med samma ackord som också inleder andra akten och Träume (Drömmar) kan ses som en första version av kärleksduetten i samma akt. I ett brev skrivet exakt ett år efter sångens fullbordan, medan Wagner befann sig i Venedig och arbetade på andra akten av Tristan, skriver han: "Det har varit ett långt uppehåll och jag kunde inte för-

sätta mig i rätt stämning. Det gjorde mig allvarligt bekymrad. Jag kunde inte komma vidare. Då knackade den onde på: han presenterade sig för mig som min trogna musa och på en minut var passagen färdig. Jag satte mig vid pianot och skrev ner den så snabbt som om jag kunnat den utantill länge. Strängt tagen finns där en reminiscens: Träume spökar där ...". Träume instrumenterade han för soloviolin och kammarorkester för att fira Mathildes födelsedag den 23 december. De övriga sångerna instrumenterades av Felix Mottl. Alla sångerna presenterades i sin piano-version för första gången hemma hos förläggaren Schott den 30 juli 1862. I ett annat brev till Mathilde skrev han: "Jag har aldrig gjort något bättre än dessa sånger ...".

© Tore Eriksson

JEAN SIBELIUS, Violinkonsert

Jean Sibelius föddes i södra Finland. Hans musikaliska begåvning kom tidigt till uttryck och han komponerade redan som nioåring sitt första verk, ett violinstycke. Efterhand kom Sibelius att få undervisning i både komposition och violinspel, han spelade också kammarmusik och fördjupade sig alltmer i violinrepertoaren. Trots det starka musikintresset påbörjade han 1885 juridikstudier vid Helsingfors universitet, men övergav snart dessa för fortsatta musikstudier för ledande lärare i huvudstaden. Lockad av de stora europeiska musikmetropolerna begav han sig 1889 till Berlin och därefter till Wien för kompletterande studier. I Wien stiftade Sibelius bekantskap med Richard Strauss och hans musik. (Strauss skulle senare komma att dirigera Sibelius violinkonsert.) Sibelius prov-

spelade för en plats i Wiener Philharmoniker, men insåg att violinistkarriären trots allt inte var det rätta för honom. Violinstudierna var dock inte förgäves och Sibelius skulle senare komponera den violinkonsert som kommit att bli en av genrens mest betydelsefulla.

En första version av konserten låg klar årsskiftet 1903/1904, ungefär vid samma tid som Nielsens Heliosuvertyr, och var en stor musikalisk och teknisk utmaning för solisten. Sibelius dirigerade själv uruppförandet i Helsingfors 1904, men drog därefter in verket för en revidering och det framfördes på nytt 1905 i Berlin under ledning av Richard Strauss. Trots att verket togs upp av samtidens violinister och fick sin amerikanska premiär med New York Philharmonic Orchestra året därpå började det sitt segertåg över världen först på 1930-talet, då Jascha Heifetz gjorde sin berömda inspelning av verket. Sibelius skrev ytterligare verk för violin och orkester bland vilka kan nämnas Två serenader (1913) och Sex humoresker (1917), men violinkonserten förblev dock hans mäktiga avtryck i genren.

© Rolf Martinsson

WILHELM STENHAMMAR, Symfoni nr 2

Hösten 1903 uruppfördes Stenhammars första symfoni med stor framgång av Tor Mann i Konsertföreningen i Stockholm. Samma höst drabbades tonsättaren av Sibelius andra symfoni och skrev till sin finske vän och kollega: "Du har ruskat i mig så jag inte kan glömma det". Stenhammar var helt överväldigad och började ifrågasätta sin egen förmåga. Han tyckte nu att hans egen första symfoni inte var mycket värd, så han drog in den och slog in på en

ny väg. Först 1911 började han på nytt skissa på en symfoni och under de kommande åren mognade den fram. Själv gav han aldrig någon antydning om att detta skulle var "nr 2" och han presenterade den själv som "nykter och ärlig musik utan klatsch". Även om Sturm- och Drang-åren var förbi, så blev Stenhammars två sannerligen ingen torr eller akademisk musik. Hans egen beskrivning är däremot alltför självförnekande. Symfonin lever och skimrar, har en varm nordisk ton, är dansant och gripande. Få svenska symfonier har fått uppleva en sådan internationell uppmärksamhet och spelats in på skiva så många gånger. Oärlig musik skulle aldrig ha överlevt och nykter... ja, det är svårt att veta vad han egentligen menade. I alla fall berusar han sig inte i senromantiska klangorgier à la Strauss. Och klatsch? Nej, billiga effekter var inget för Stenhammar. Det märkliga är att han följt sin programförklaring och ändå åstadkommit något helt annat. Han inleder med ett polsktema (men han har ändå inte lånat någon folkmusik!) och bygger upp något mycket personligt och spännande. I andra satsen finns ett nordiskt vemod, snarast i form av en sorts procession. Scherzot dansar förbi och har en triodel med tjuganar träblåsarinsatser. Och i finalen imponerar det arkitektoniska bygget. Temperamentsfullt ger han sig i kast med en härlig fuga. Stenhammar dirigerade själv uruppförandet av sin symfoni i samband med att Göteborgs Symfoniorkester firade sitt tioårsjubileum och dedicerade verket till orkesterns medlemmar.

© Stig Jacobsson